

ई-बुकसच्या अफाट दुनियेत

Source: पीयूष नाशिककर | Last Updated 23:20(22/04/12)

नाशिक - वाचन संस्कृती लोप पावत चालली आहे अशी ओरड चुकीची आहे. कारण आता वाचनाची साधनं, माध्यमं बदलताहेत. यात महत्त्वाचा वाटा आहे तो ई-बुकचा. ई-बुक म्हणजे केवळ इंटरनेटवर वाचायला मिळणारे पुस्तक इतका त्याचा मर्यादित अर्थ नाहीच. काही जण तर या पुस्तकाला एक पीडीएफ फाइल एवढं संकुचीत करतात. गेल्या तीन ते पाच वर्षांमध्ये ही संकल्पना

भारतात जास्त रुजायला लागली आहे.

1971 मध्ये बाजारात पुस्तकाचं एक आधुनिक रूप ई-बुकच्या माध्यमातून जन्माला आलं आणि पुस्तकविश्वात क्रांतीच झाली. ई-बुक खराब होण्याचा तर मुळीच धोका नसतो, त्या एखाद्या पुस्तकाला किती पानं असावी यावरही काहीही बंधनं नसतात. जगाच्या पाठीवर कुठेही ते बुक तुम्हाला वाचता येऊ शकते. सर्व भाषांतील लाखो ई-बुक्स इंटरनेटवर बघायला मिळतात. तर मराठीत अंदाजे पाच ते सहा हजार बुक्स तयार आहेत. त्यापैकी दीड ते दोन हजार पुस्तके विनामूल्य वाचायला मिळतात. अमेरिकेत 'अॅमेझॉन डॉट कॉम' या एका वेबसाइटवरच लाखो पुस्तके आहेत. तिथे 100 पुस्तके छापली जात असतील तर त्यातील किमान 70 पुस्तके ई-बुक्स स्वरूपात असतात. भारतात ही स्थिती येण्यासाठी आणखी किमान 5 ते 10 वर्षांचा कालावधी लागू शकतो. काही दिवसांतच अनेकांच्या हाती 'टॅब' आल्यानंतर तर ई-बुकसच्या आणि वाचकांच्या संख्येत मोठी वाढ दिसेल. अनेक शहरांनी बदलते तंत्रज्ञान ओळखून डिजिटायझेशन सुरू केले आहे.

प्रकाशकांसाठी नवी बाजारपेठ - ई-बुकमुळे पुस्तकांवर वा प्रकाशकांवर परिणाम हाईल असा कांगावा होत आहे. मात्र ई-बुक माध्यमातून मराठी प्रकाशकांना एक नवीन बाजारपेठ खुली होणार आहे. काहींनी पुस्तके संकेतस्थळांवर प्रकाशितही केली आहेत. त्यामुळे वाचक-प्रकाशकांतील दुवा म्हणून ई-बुक वेबसाईट्स काम करणार आहेत. अर्थातच त्यासाठी तंत्रज्ञान अवगत करावे लागणार हे प्रकाशकांनाही समजेल.

तामिळनाडूत 100 कोटींचा प्रकल्प - तामिळनाडू सरकारने पुस्तकांच्या डिजिटायझेशनसाठी शंभर कोटींचा प्रकल्प हाती घेतला आहे. प. बंगाल व बांगलादेशातही असेच काम सुरू आहे. महाराष्ट्रात मात्र अद्याप ठोस प्रयत्न झालेले दिसत नाहीत. अनेक ग्रंथसंग्रहालयांनी, प्रकाशकांनी तसे प्रयत्न केले मात्र त्यात फारशी प्रगती दिसत नाही. पण येत्या काळात ई-बुकसला पर्याय राहणारच नाही हे मात्र निश्चित.

भारतीयांसाठी वेबसाइट - भारतात फार मोठ्या प्रमाणात ई-बुक्स वाचली जातात असे नाही. पारंपरिक पद्धतीने पुस्तक वाचण्यापेक्षा पीडीएफ फाइलच्या माध्यमातून वाचणे सोयीचे वाटते अशा वाचकांसाठी **bookganga.com** ही उत्तम वेबसाइट आहे. मराठी, हिंदी, कोकणी, गुजराथी भाषांमधीलही 35 हजार ई-बुक्स येथे उपलब्ध आहेत.